

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Vlaganje in reševanje prošenj za oproščenje vojaške službe.

(Dalje.)

Posebno važen za kmetški stan je § 53 vojnih predpisov I. del, ki odgovarja določbam § 33 vojnega zakona. Tiče se

ugodnosti za lastnike podedovanih kmetij.

V sledečem pojasnimo podrobneje v izpopolnilo že priobčenega § 33. voj. zak. — kdo ima pravico do te ugodnosti in kako se priznava.

Naborni obvezniki, kateri so posestniki, oddele se v slučaju, da so potrjeni pod sledečimi pogoji v nadomestno rezervo:

- če spada posestvo v vrsto (kategorijo) kmetij in so dobili to posestvo po podedovanju (od sorodnikov ali tujcev, to je vseeno);
- če to posestvo sami obdelujejo in dohodki zemljišča kmetije zadostujejo za samostojno vzdrževanje družine obstoječe s petero oseb, ne da bi prekoračili (dohodki) štirikratno število.

[Če so torej dohodki zemljišča samega taki, da se ž njim lahko preživlja več nego dvajset oseb, nima dotičnik pravice do ugodnosti. —]

Glede pogoja, navedenega v prejšnem odstavku pod točko a) treba je dokazati, ki obstoji v sledeče navedenih prilogah, ki jih je treba priložiti dotičnim prošnjam in sicer:

izpis iz zemljiške knjige oziroma davčnega katastra, ali pa prisojilna listina; —

kdor nima teh prilog zadostuje davčna knjiga in potrdilo zapuščinske oziroma kompetentne sodne oblasti.

(Če se prilože tudi posestni listi, nič ne škoduje). —

Kot dokaz za pogoj, naveden pod točko b), treba je spričevala župana in dveh občinskih članov (med tema so lahko tudi svojepravne vdove) —, katerih sinovi so pozvani k naboru ali pa so že v vojni službi in ki si ne laste pravice do kake olajšave v izpolnjevanju službene dolžnosti.

To spričevalo mora obsegati:

popis kmetije z navedbo kraja in občine, hiše, zemljišča, vrste in površine zemljišča v podrobnosti in celoti;

navedbo državnih davkov vseh vrst na ta zemljišča brez drugih (deželnih, okrajnih in občinskih) doklad, — tako v podrobnosti kot v celoti;

izjavo, če dohodek zemljišča kmetije zadostuje za samostojno vzdrževanje družine, obstoječe iz petero oseb, ne da bi bil prekoračen štirikratni dohodek, dalje če naborni obveznik posestvo sam obdeluje; — končno potrdilo župana, da je vsebina spričevala popolnoma pravilna in da sta prava tudi podpisa obeh občinskih članov. —

[Ker sestava tu zahtevanih spričeval proizvaja županom precej preglavice, zlasti glede napovedi davkov, se taka spričevala običajno izvršujejo uradnim potom pri političnih oblastih, ki poizvedujejo glede davkov pri davčnih uradih].

Če v občini ni dveh članov, kakor se zahtevata, ali če ne znata brati in pisati, ali pa se brez povoda branita dotična občinska člana, ki znata brati in pisati; končno, če ima politična okrajna oblast sploh povod dvomiti o pravilnosti predloženega spričevala, prepričati se mora sama o stvarnem položaju. Tozadevni poizvedovalni spisi priložiti se morajo prošnjam in tvorijo podlago za odločitev. —

V slučaju, da leži posestvo v kaki drugi občini, treba je doprinesiti spričevalo dotične občine.

Okolnost, da je kmetijsko posestvo vpisano med zemljišča, vpisano v deželno desko, ne iz-

ključuje pravice do ugodnosti. — (Samoobsebi pa se razume, da veljajo tudi v tem slučaju določila, uvodom navedena pod črko b), da torej veleposestva ne spadajo sem, ker lahko preživljajo nad 20 oseb). —

Če se pokaže pri presoji razmer, da dohodek zemljišča sam ne zadostuje za vzdrževanje družine petero oseb, ampak le v zvezi s kakim drugim dohodkom, na primer od hiše ali obrti, dnine, vozarine i. t. d., se v točki pod b) navedeni pogoji ne morejo smatrati izpolnjenim. —

Pod črko a) označena lastnost posestnika kot dediča nanaša se edinole na zadnjega lastnika, ki želi doseči ugodnost; ni torej potrebno, da bi se bilo posestvo že od popred podedovalo po navzdolni vrsti. —

Smatrati pa se more kot podedovana tudi ona kmetija, ki je bila prevzeta potom odstopa, v kolikor se tiče zahtevane ugodnosti, če je prejšnji lastnik (lastnica), od katerega (ktere) je dotični naborni obveznik kmetijo prevzel, med tem umrl in bi posestvo po dednonaslednem pravu takointako pripadlo tačasnemu posestniku. —

Če je podedoval naborni obveznik od enega izmed starišev, ki je umrl, le polovico kmetije, drugo polovico tega posestva pa prevzel od drugega preživelega izmed starišev, smatra se ta način pridobitve enakim kakor oni iz naslova dednega prava. — (Vzemimo primero: Umrl je oče zapustivši vdovo in 3 sinove. Posestvo pa sta podedovala mati in starejši sin, vsak polovico; ostala sinova sta dobila doto v gotovini. Mati pa prepusti starejšemu sinu svojo polovico posestva. Sin ima sedaj pravico do ugodnosti, ker bi le združeno posestvo zadoščalo, da se prehrani 5 oseb. — Če pa zato zadostuje le njegov del, ima itak pravico do ugodnosti. —)

Če se dalje kmetsko posestvo na podlagi prostovoljnega dogovora postavnih dedičev prizna enemu izmed njih proti izplačilu ostalih, smatra se posledica takega dogovora enaka postavnemu dednemu nasledstvu.

(Primeri. — Oče je umrl in zapustil posestvo trem sinovom. Starejši je oženjen drugod, mlajši je duhovnik. — Dogovoré se, da prevzame posestvo drugi sin, ki izplača bratoma deleže. — Sodišče prisodi posest drugemu sinu, ki ima sedaj pravico do ugodnosti). —

V slučaju pa, da je zapustnik razdelil svojo kmetijo še ko je živel v eno ali več zemljiških posestev, ali pa če se je ta razdelitev izvršila šele od dedičev, bodisi vsled odredbe poslednje volje zapustnikove ali pa brez nje le na podlagi lastnega prostovoljnega sporazumljenja dedičev, more vsak izmed njih le takrat zahtevati ugodnost, če izpolnivi vse druge pogoje sam oskrbuje obdelovanje podedovane kmetije.

Pravico do ugodnosti je treba uveljaviti in dokazati tekom dobe naborne obveznosti vsako leto meseca januarja in februarja pri političnem okrajnem oblastvu, najkasneje pa ob času glavnega nabora pri naborni komisiji. —

Oni, ki žele dobiti dovoljenje za nabor izven pristojnega okraja (po § 27.), lahko istočasno prijavijo morebitno pravico do ugodnosti kot poljedelec in lastnik podedovane kmetije ter to pravico obenem dokažejo.

Zahtevo po ugodnosti morajo vpisati politične oblasti v naborno listo.

Odločitev glede pravice do ugodnosti pri glavnem in naknadnem naboru, dalje o prošnjah neuvrščenih novincev, nadomestnih rezervistov, že uvrščenih vojakov všteti one, ki so prezenčno službo že dokončali, izvrši se po določilih § 46. vojn. predp. I. del. — (Enako namreč, kakor glede prošenj kandidatov duhovskega stanu; — glej »Občinsko Upravo« št. 8 na strani 60). —

Če se odloči o pravici do ugodnosti pri naborni komisiji, se mora izvršiti pred odločitvijo ustmena obravnava glede pravice po članih naborne komisije po eventuelnem zaslišanju dveh članov komisije okrajnega oziroma občinskega zastopa.

Če se je priznala ugodnost, mora pristojna vojaška dopolnilna oblast prve instance obvestiti tudi vojni oddelek v svrhu, da izvede morebitno premeščenje v nadomestno rezervo. —

Ugodnost se mora priznati brez ozira na način potrjenja prošilca — tudi če se je izvršil nabor izven starostnega razreda in žrebove vrste — in sploh tudi brez ozira na čas, v katerem so nastopile razmere, ki utemeljujejo obstoječo pravico. Prostovoljecem se prizna ugodnost le takrat, če je nastopilo razmerje za pravico do ugodnosti šele po asentiranju. —

Prizivi (pritožbe) in ugovori rešujejo se v smislu § 47., enako kakor smo pisali na strani 68 »Občinske Uprave« št. 9. —

O d o k a z u, da ugodnost še nadalje traja; kdaj ugasne in se odkloni — določa § 54. vojnih predpisov I. del sledeče:

Nadaljni obstoj razmerja, ki utemeljuje ugodnost kot lastnik podedovane kmetije, morajo dokazati vsi, kateri uživajo ugodnost, le tekom linijske (prezenčne) službene dobe, za katero bi bili obvezani v slučaju, če bi se jim ugodnost ne bila priznala. Dokazati pa se mora vsako sledeče leto po priznanju ugodnosti in sicer meseca junija pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu na način, kakor je predpisan za dokaz pravice in kot smo navedli uvodom tega članka. —

Ugodnost ugasne:

a) če več ne obstoji pravni naslov, ali

b) če se ni pravočasno brez zadostnega opravičenja doprinesel dokaz, da pravica še nadalje obstoji.

(K tej točki pod a) pripomnimo: če kdo posestvo na primer proda, odstopi, dá v najem, odide z doma i. t. d. — izgubi pravico do ugodnosti.)

Priznanje nadaljnega obstoja, kakor tudi odklonitev ugodnosti se izvrši po pristojnem političnem oblastvu, ki sporoči svoj odlok — priloživši vse zadevne spise — pristojnemu dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu, oziroma pristojnemu domobranskemu dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu da oddá svoje mnenje. —

Za ugovore proti priznanju nadaljnega obstoja in za pritožbe veljajo določbe § 47. vojnih predpisov I. del, kakor smo jih navedli v 9. številu »Občinske Uprave« na strani 68/69. —

V onih slučajih, v katerih se odlok glede odklonitve stranki ni mogel dostaviti iz vzroka, ker je neznano njeno bivališče, naj se odločba nabije na uradno desko domovinske občine, kakor tudi na ono pristojnega političnega okrajnega oblastva in sicer na dobo štirih tednov. Po preteku te dobe naj se odlok glede odklonitve smatra pravomočnim in uvede nadaljno postopanje v smislu sledečih zadnjih dveh odstavkov. —

Če se je ugodnost pomotoma priznala, naj se glede odklonitve odločuje instančnim potom. —

Kakor hitro je postala odklonitev pravomočna, naj se oni, ki niso prišli v nadomestno rezervo kot manj sposobni ali pa po žrebovi vrsti, — iz nje izločijo in se pozovejo, da odslužijo svojo prezenčno službo, v kolikor so k temu zavezani po nabornem letniku; pri tem pa se mora všeti morda že popred dosluženi službeni čas.

Če se po pravomočni odklonitvi ugodnosti kot lastnik podedovane kmetije želi doseči ugodnost enoletne prezenčne službe in se obenem dokaže, da je pravica obstala že ob času nabora, priznati se mora ta ugodnost po pristojnem dopolnilnem okrajnem poveljstvu, oziroma pristojnem domobranskem dopolnilnem okrajnem poveljstvu.

O pritožbah bomo pisali obenem v člankih glede enoletnih prostovoljcev.

(Dalje sledi.)

Vojni zakon.

(Dalje.)

§ 50.

Ženiti se pred nastopom naboru podvržene starosti in pred izstopom iz tretjega starostnega razreda ni dovoljeno. — Izvzeti so le oni, ki so bili pri naboru izbrisani (t. j. klasificirani za izbris iz naborne liste) in pa oni, ki niso bili potrjeni v tretjem razredu.

V posebnega ozira vrednih razmerah lahko podeli izjemoma dovoljenje za ženitev minister za deželno brambo ali pa v to pooblaščen deželno oblastvo (deželna vlada, namestništvo). — To dovoljenje pa ne utemeljuje kake ugodnosti v izvrševanju vojne dolžnosti.

Kdor se poroči in prestopi tu navedeno prepoved, kaznuje se z globo od 60 do 600 kron.

Kdor je sokriv pri kaki nedovoljeni poroki, zadene ga enaka denarna kazen, in sicer nekvarno postopanju proti njemu po službenih predpisih, če je v javni službi.

§ 51.

Osebam vojaškega stanu, ki so krivi dezerije (bega), se ne všteje v zakonito službeno dobo čas od takrat, ko se jih je črtalo pa do zopetnega zglašenja (interkalarna doba). Z ozirom na podaljšanje službene dobe merodajni so vojaški kazenski zakoni.

Skupna službena doba se podaljša vsled vsakere bodisi civilne ali pa vojaške kazensko-sodne obsodbe — kolikor znaša zamujena prezenčna službena doba in sicer takrat, če znaša ta več nego tri mesece.

(Dalje sledi.)

Kako se je ravnati po določbah odlokov glede amnestije.

Ker marsikdo še danes ni na jasnem, kako naj se tolmačijo odloki o amnestiji iz leta 1907, ki se še vedno napačno razlagajo, priobčimo tukaj tozadevna pojasnila, da ne bo več dvoma.

1. Če prosi kdo za amnestijo, ki ga zasledujejo zaradi bega pred vojaškim naborom, ki ga je zakrivil pred 2. decembrom 1907, ali pa šele pričakuje, da se ga bode zaradi tega zasledovalo, opusti se mu preiskava in kazen kakor tudi s tem v zvezi ali pa samostojno podaljšanje službene dobe, če se podvrže morebitni naborni obveznosti kakor tudi naknadno morebitni postavni službeni dolžnosti; dalje če se zglati osebno v ta namen najkasneje do 1. decembra 1909 pri političnem okrajnem oblastvu svoje domovinske občine.

Vsi, ki se vrnejo in so potrjeni predno izstopijo iz tretjega starostnega razreda, so obvezani služiti postavno službeno dobo; če pa se vrnejo, oziroma so potrjeni po izstopu iz tretjega starostnega razreda (bosniško-hercegovinski deželani po izstopu iz četrtega starostnega razreda), morajo služiti do 31. decembra onega leta, v katerem izpolnijo 33 leto svoje starosti. — Med tem časom morajo odslužiti zamujeno prezenčno službo in opraviti oziroma nadomestiti orožne vaje, ki spadajo med preostalo službeno dobo.

Če torej prosi na primer naborni begun, ki je v 26. letu starosti, za Najvišjo amnestijo, mora izpolniti tekom določene dobe preje omenjeno osebno zglasilno dolžnost, priti k naboru in v slučaju potrditve (asentiranja) odslužiti le obvezno prezenčno službo oziroma vojaško izučbo, kasneje tudi morebitne orožne vaje, ki bi ga zadele.

Če pa je naborni begun že izpolnil 33. leto in prosil za dovoljenje Najvišje amnestije, odpade naborna dolžnost, vendar pa se mora zglasiti najkasneje do 1. decembra 1909 pri političnem oblastvu svoje domovinske občine.

2. Vsem pripadnikom armade in vojne mornarice, ki so kazenski zasledovani ali jih čaka kazensko-sodno postopanje ali disciplinarna kazen, ker se pred 2. decembrom 1907 niso odzvali vojaškemu pozivu, oziroma so bili prvokrat proglašeni begunom, ker niso izpolnili tega povelja, opusti se preiskava in kazen pod pogojem, da se zglase najkasneje do 1. decembra 1909 pri kaki tuzemski politični ali vojaški oblasti osebno in prosijo za Najvišjo amnestijo.

Vsem osebam, ki so deležne Najvišje amnestije, vračuni se oni čas, ki so ga pretrgali vsled begunstva (interkalarna doba) v službeno dobo; zamujeno prezenčno službo in osem tedensko vojaško izučbo je treba nadomestiti tekom celokupne službene dobe; — **zamujenih orožnih vaj pa ni treba nadomestiti.**

Na primer: Mož, ki je bil leta 1900 potrjen in uvrščen, in je kazensko-sodno zasledovan, ker se ni odzval vojaškemu pozivnemu povelju oziroma je zasledovan vsled prvega bega, ker se ni odzval dotičnemu pozivu, — izpolniti mora najkasneje do prvega (1.) decembra 1909 osebno zglasilno dolžnost in nadomestiti prezenčno službo tekom skupne službene (12-letne) dolžnosti, to je v tem slučaju do 31. decembra 1912.

Če pa bi bil mož potrjen ter uvrščen leta 1903, mora potem, ko se je pravočasno in osebno zglasil v tuzemstvu (t. j. v avstrijski državi), v slučaju sposobnosti odslužiti prezenčno službo kakor tudi orožne vaje, ki bi ga še zadele, tekom svoje skupne službene dolžnosti, to je do 31. decembra 1915.

Ako pa je bil tak begun potrjen leta 1896 ali še popred, se po priznanju Najvišje amnestije odpusti iz armade, torej ga ne veže več nikaka službena dolžnost, ne pri stalni armadi in vojni mornarici, ne v deželni brambi.

(Op. pis. — Zadnji odstavek je popolnoma jasen; prva dva pa potrebujejo nekaj pojasnil. — Tu so v prvem odstavku mišljeni le taki beguni, ki niso prišli potem, ko so bili potrjeni, k aktivni službi ali vojaški izučbi oziroma orožni vaji, ker se jim niso mogle dostaviti pozivnice in so bili le vsled tega proglašeni begunom.

Oni pa, ki so že služili in so pobegnili od aktivnega službovanja, nimajo pravice do amnestije. — Glede teh vsebuje določbe 3. točka tega razglasa. — Še ena primera: Vzemimo da je bil nekdo potrjen leta 1900 in ni prišel 1. oktobra tistega leta k vojakom ter bil vsled tega proglašen begunom. Njegova službena (12-letna) doba konča 31. decembra 1912. — Zglasi se 1. decembra 1909, — mora torej služiti od tega dne pa do splošnega dopusta v letu 1912, torej skoro polna 3 leta, — odpadejo pa mu vse orožne vaje, ker se z 31. decembrom 1912 odpusti iz armadne zveze. — Če pa je bil kdo potrjen n. pr. v letu 1897 in se zglasi do 1. decembra 1909, odpade njegova aktivna službena dolžnost, ker bo z 31. decembrom 1909 odpuščen iz armade. — Orožne vaje se opuste le takrat, če je prosilec zamudil edino le orožne vaje, ne pa tudi aktivne službe ali vojaške izučbe.)

3. Mož, ki je pobegnil iz prezenčne službe ali pa izjemnega aktivnega službovanja, nima nikake pravice do Najvišje amnestije.

Za popust takemu begunu preteče preiskave in kazni je mogoče prositi le potom Najvišje milosti — to le pri prvi dezerciji in vspricho posebnega ozira vrednih okolščinah.

V tem slučaju je pooblaščen državno vojno ministerstvo, staviti predloge za pomiloščenje o prošnjah na Njegovo Veličanstvo kakor tudi o predlogu kakega oblastva.

Pitanje kuncev (domačih zajcev) po zimi.

Kdor se peča z rejo domačih zajcev mora na vsak način vedeti, kako vplivajo različna krmila na rast in uspevanje te koristne domače živali, katere reja utegne prinašati prav lepe dohodke. Vrh tega pa je meso domačega zajca dobro, ceneje in tudi bolj redilno, kot govedina.

Kdor ne pozna načina pitanja, mu je skoro nemogoče racijonelno in z uspehom rediti kunce. Najkrepkejša in najredilnejša piča je oves. mleko, na debelo zmlet ječmen. Tudi razna druga krmila se priporočajo, vendar so navedena najboljša. Tečna hrana je poleg ovsa in ječmena tudi ostalo žito. — Posebno pa bi morala biti dnevna zajčja hrana otrobi, poparjeni z vrelo vodo in zmešani s kuhanim krompirjem. Ta način krmljenja posebno dobro vpliva na razvoj živali. — Pa tudi suh kruh, korenje i. t. d. jako ugaja živalim, stari in mladi. — Pesa, repa in takozvani nahod (topinambur) nimajo kot krma toliko redilnih snovi, kakor doslej navedene vrste.

Pač pa ni treba kuncem vsak dan napajati, če se jih hrani s peso, repo i. t. d., ker ta vsebuje itak mnogo vode.

Neobhodno potrebna za krmljenje je tudi mrva; boljše je seveda suha detelja.

Zelena krma je manj priporočljiva in jo je treba pokladati z največjo previdnostjo, nikdar pa ne mladim živalim.

Pozimi — posebno meseca decembra se ne sme dajati kuncem preveč mrzle repe naenkrat; zelene izrastke se mora popred porezati, ker vsebujejo preveč kisline. Repno, zelnato in salatno perje se sploh ne sme pokladati, brezpogojno pa se mora zavreči zmrzla krma. Če ni mogoče dobiti pozimi sočnate piče, tudi ne repe, podajati se sme od časa do časa posodico vode, toda ne premrzle.

Ko se živali napoje, je treba vodo zopet odvzeti. Boljše kot voda je seveda mleko. Predno se zajci pobijejo, naj se pitajo eden ali dva tedna z mehkejšo hrano (s krömpirjem, otrobi i. t. d.), da se odebele. Meseca decembra in januarja je dlaka najbolj gosta in kože najboljše ter najdražje. Takrat je treba zajce pobijati! V prvi vrsti naj se pobijejo one živali, ki imajo kako napako in pa one v četrtem letu. Izrede pa se namesto njih najlepši mladiči. — Treba pa je pozimi kuncem tudi boljše nastiljati, kot poleti.

Ne v Ameriko, — ne v tujino!

»Družba sv. Rafaela« ima namen, z nasveti podpirati one, ki se nameravajo izseliti oziroma ki so se že izselili. — Smatra pa kot svojo dolžnost, da rojake kolikor mogoče svari pred izseljevanjem v Ameriko, ker vedno še dohajajo poročila o ondotnih slabih razmerah. — Obvestila, ki jih pošilja notranje ministerstvo, priobčevali bomo tudi mi vsaj v glavnih mislih, ker so v prvi vrsti pri izseljevanju prizadete naše občine. Priporočamo pa na tem mestu županstvu, naj nasvetujejo vsakemu, kdor namerava iti v tujino, da se obrne na »družbo sv. Rafaela«.

Izmed razglasov notranjega ministerstva omenjamo onega z dne 2. aprila t. l., št. 10.796, ki svari pred izseljevanjem v Združene države ameriške, češ da nikakor niso resnične vesti, da bi se bile ondi razmere zboljšale.

Nadaljni razglas z dne 27. aprila 1909, št. 11.779 pravi, da je pristop na rusko ozemlje centralne Azije sploh prepovedan, Kdor hoče tja, mora dobiti potem avstrijskega zastopstva posebno dovoljenje carske ruske vlade.

Popred pa je že razglasilo notranje ministerstvo pod št. 6970 z dne 16. marca 1908 novi mehiškanski priseljevalni zakon z dne 15. decembra 1908. —

Ta zakon se nam zdi važen, zato ga tu priobčujemo v glavnem.

Prihod je dovoljen le skozi pristanišča za prekomorski promet ali na določenih mejnih krajih. Zabrani pa se prihod:

1. osebam z nalezljivimi boleznimi;
2. božjastnim in slaboumnim;
3. osebam, ki so spoznane, da so vsled starosti, telesne ali duševne napake za delo nesposobne;
4. otrokom pod 16 leti, če niso v spremstvu kakega potnika ali če ne gredo h kaki osebi, ki že biva v deželi;
5. vsem, ki so zasledovani kazenskim potom in obsojenim, izvzemši politične in vojaške delikte;
6. anarhistom;
7. osebam, ki so navezane na javno darežljivost;
8. prostituirancem in trgovcem z dekleti.

V posameznih slučajih more eksekutivna oblast dovoliti izjemo.

Razven teh ima zakon še mnogo drugih ostrih določil, zlasti z ozirom na zdravniško nadzorstvo nad izseljenci, posebno kar se tiče navadnih delavcev.

Kdor bi dal napačne navedbe ali poskušal prekoračiti določila tega zakona, zadene ga občutna globa ali zapor.

Pa tudi druge države postopajo vedno strožje, zato naj se vsak dobro premisli, predno se odpravi na pot v Ameriko ali v tujino sploh. — Zaupno naj se vsak obrne na »Rafaelovo družbo«; — pojasnilo dobi pismeno ali ustmeno ter brezplačno. — Končno naj še navedemo na tem mestu sedanji odbor slovenske podružnice »Družbe sv. Rafaela«.

Predsednik: dr. Vladislav Pegan, odvetnik, deželni poslanec in odbornik v Ljubljani.

I. Podpredsednik: Janez Kalan, župnik, urednik »Bogoljuba« v Ljubljani.

Tajnik: Fran Kristan, deželni nadoficijal.

Tajnika namestnik: Jernej Erman, deželni oficijal.

Blagajnik: Alojzij Kocmur, odvetniški solicator.

Blagajnika namestnik: Ivan Čer nič, posestnik in zavarovalnični potnik, vsi v Ljubljani.

Odborniki:

Dr. Janez Evang. Krek, Josip Gostinčar državna poslanca v Ljubljani; — oba obenem odposlanca podružnice za centralno društvo na Dunaju.

Dr. Ivan Janežič, profesor bogoslovja.

Viljem Gašperin, župnik v pokoju.

Mihael Moškerc, urednik »Slovenca«.

Dr. Ferdo Čekal, kanonik; vsi v Ljubljani.

Zunanji (3) člani odbora:

II. Podpredsednik: **Ivan Tul**, mestni kaplan v Trstu (pri sv. Antonu Novem; za Trst in Primorsko).

Odbornika:

Fran Grafenauer, državni in deželni poslanec (za Koroško), in

Fran Kremžar, urednik »Gorice« v Gorici (za Goriško).

Namestniki:

Anton Čok, kaplan v Trstu (pri Sv. Ivanu).

Ivan Podlesnik, učitelj na slov. trgov. šoli v Ljubljani.

Fran Demšar, državni in deželni poslanec, Selee.

Gjuro Rašica, ravnatelj »Zadružne zveze« v Ljubljani.

Dr. Ivan Zajec, zdravnik v Ljubljani.

Pregledovalca računov:

Anton Martinc, blagajnik »Vzajemnega podpornega društva« v Ljubljani in

Peter Matelič, podjetnik in posestnik v Ljubljani.

Vprašanja in odgovori.

137. Gospod F. H. v L.

Vprašanje:

Moj brat je izginil pred več kot 20 leti in se ni ničesar več čulo o njem. — Ali morem že prositi pri sodišču, da ga razglasi mrtvim?

Odgovor:

Po § 24 občega državlanskega zakonika morete prositi pri sodišču šele po preteku 30 let, da razglasi Vašega brata mrtvim.

Triletna doba v to svrhu se nanaša le na one, ki se jih pogreša po kaki bitki ali vojni, po potopu ladije ali po kaki drugi smrtni nevarnosti, na primer po požarih, povodnjah, itd.

138. Gospod A. J. v P.

Vprašanje:

Tu ima nekdo starejšo gostilno z vsemi pravicami. — Dokupil je sedaj še sosedno hišo in ondi otvoril gostilniški vrt, ne da bi imel za to dovoljenje ali da bi bil koga vprašal. Napravil je pri tej drugi hiši tudi kegljišče. — Ali je dovoljeno, da razširi koncesijo brez dovoljenja tudi na drugo hišo?

Odgovor:

Samoobsebi je umevno, da se sme koncesija izvrševati le na oni hiši, za katero je bilo izdano dovoljenje, torej na starejši. Če hoče pritegniti k izvrševanju obrta še novo hišo, mora dobiti dovoljenje politične oblasti. Tudi za napravo kegljišča za gostilno mora imeti posebno dovoljenje.

139. Gospod R. W. v L.

Vprašanje:

Pozabil sem v kavarni svojo denarnico z vsebino 600 K ter jo pustil ležati na mizi. — Ali moram plačati natakarju najdenino?

Odgovor:

Nel — Nek odlok z dne 10. decembra 1852, št. 12.319 določa izrecno: »Predmet ki ga pusti gost v kavarni, se ne smatra kot »izgubljen«, pač pa predmet, ki ga najde natakar na tleh pri vhodnih vratih«. — Če ste pustili denarnico na mizi, Vam ni treba plačati najdenine.

140. Občinski odbornik v M.

Vprašanje:

S sosedom imam že več let prepir, čegavo je drevje, ki raste na meji najinih posestev. — Prosim pojasnila, kdo je pravi lastnik?

Odgovor:

Merodajna sta v tem slučaju §§ 421 in 422 občega državl. zakonika. § 421 se glasi: »Lastniška pravica do drevesa se ne določa po koreninah, ki se raztegajo v sosedno zemljišče, ampak po deblu, ki raste iznad zemljišča. Če stoji drevo na meji oziroma sredi meja več posestnikov, — je to drevo njihova skupna last.« — § 422 pa pravi: »Vsak zemljiški posestnik sme izrjavati korenine tujega drevesa iz svojega zemljišča, kakor tudi veje, ki vise čez zračni prostor njegove zemlje, bodisi odžagati ali pa sploh kakor hoče porabiti.

141. Županstvo H. na G.

Vprašanje:

Neka žena, ki je bila pred možitvijo pristojna v našo občino, je dobila domovinstvo po možu v občini M. — Živi pa ločena od moža že 14 let in sicer nepretrgoma v tukajšni občini. Premoženje se je sicer razdelilo sodnim potom, ni se pa izvedla ločitev zakona.

Ali ji more sedaj priznati naša občina domovinsko pravico, — ali ostane pristojna v domovinski občini svojega moža?

Odgovor:

Če žena ni od moža sodno ločena, obdrži domovinsko pravico v oni občini, kjer jo ima mož. Žena v tem slučaju ne more dobiti samostojno novega domovinstva.

142. Občinski urad R.

Vprašanje:

Ali je dolžno županstvo raznim državnim in deželnim uradom razglase razglasiati? — Ali ne veže tudi teh deželni zakon z dne 3. decembra 1886, št. 17. — Sodišča namreč plačajo občinam svoje razglase po tozadevni tarifi.

Odgovor:

Mi smo že večkrat imeli priliko odgovarjati na slična vprašanja. (Glej »Obč. Upr.«, št. 11 z dne 10. rožnika št. vprašanja 123). — V nekaterih zadevah je občina po zakonu vezana opravljati v prenešenem delokrogu za državo take posle. Tu sem spadajo vse agende v smislu določil vojnega zakona. Kakor smo že povdarjali, opravljajo politične oblasti razne eksekucije, odredjujejo pobiranje doka za občine, itd. Če se torej te protivijo storiti neko »protiuslugo«, odpovedo lahko politična oblastva svoje sodelovanje pri raznih izterjavanjih itd. — Meje seveda niso določene in tudi razmerje med temi oblastvi in avtonomnimi občinami ni urejeno, kar pa se bo tekom časa doseglo. — Razglasi deželnega odbora pa se tičejo itak le lastnega občinskega gospodarstva, torej je samoobsebi umevno, da mora občina razglasiati ukaze brezplačno za svojo neposredno višjo in nadzorovalno oblast.

143. Gospod R. T. v Šk. L.

Vprašanje:

Napravi bi rad rodbinski grob. — Kakšna zakonita določila ali kakšni predpisi obstoje v tem oziru?

Odgovor:

Kakor je znano iz zgodovine je cesar Jožef II. odpravil zidanje rodbinskih grobov (Gruft) po cerkvah, z malimi izjemami.

Najvišji zdravstveni svet pa je glede naprave rodbinskih grobov izdal več temeljnih navodil, izmed katerih navajamo:

Na pokopališčih smejo biti rodbinski grobovi le podzemski; prirejeni morajo biti le za določeno število mrtličev.

Biti morajo zidani in navzgor tako zadelani, da je izključeno vsako izhlapevanje plinov, ki se tvorijo vsled trohnenja. Ni treba, da so taki grobovi dosti globokejši, kakor navadni izkopani grobovi.

Dovoljenje za napravo rodbinskih grobov z unaj pokopališč pa daje v smislu cesarske naredbe z dne 14. marca 1843, št. 8707 — notranje ministerstvo.

144. Gospod R. T. v Šk. L.

Vprašanje:

Ali je oporoka, ki je bila narejena ustmeno pred tremi pričami, vsled tega neveljavna, ker se na njo ena priča več ne spominja? — Ali smejo biti iz previdnosti pri ustmeni oporoki navzoče štiri priče.

Odgovor:

V § 585 splošnega državlanskega zakonika stoji: »Kdor dela ustmeno poslednjo voljo, mora vprico treh s p o s o b n i h prič, — ki morajo biti obenem navzoče in v stanu potrditi, da se glede osebe zapustnikove ni pripetila nikaka goljufija ali pomota, — resno napovedati svojo poslednjo voljo.« — Ni sicer potrebno, pač pa previdno, da priče bodisi skupno ali pa vsaka zase posebej v svrhu lažjega spomina zapustnikovo izjavo bodisi same zapišejo ali pa dadó zapisati. — Po § 586 navedenega zakona se mora vsako ustmeno poslednje naročilo, če naj bo pravomočno, na zahtevo vsakega prizadetega potrditi s soglasno izjavo pod prisego treh prič, če pa se ena izmed njih ne more več zaslišati, — potem vsaj od obeh ostalih. — Lahko se vzamejo k ustmeni oporoki seveda tudi štiri priče, ker zakon le ukazuje, da morajo biti najmanj tri.

145. Županstvo O. pri Št. J. na D.

Vprašanje:

1. Smejo li posestniki, kateri so imeli prosto kuho žganja, točiti vino pod vejo?

2. Katera knjiga bi služila županom za vajo pri uradovanju?

Odgovor:

ad 1. Prosta kuha žganja nikakor ne vte-meljuje, točiti vino pod vejo (grmotač, nem. Buschenschank) — Točiti smejo vino na ta način le oni p o s e s t n i k i vinogradov, ki vino s a m i pridelajo in točijo l a s t n i pridelek. — Naznaniti pa morajo okraj-nemu glavarstvu, koliko vina nameravajo potočiti. Pride-jati je treba temu naznanilu potrdilo županstva glede vi-sine pridelka.

ad 2. Slovenske knjige o navodilih županstvom o uradovanju doslej še ni, pač pa se namerava taka navo-dila izdati v posebni knjigi, a zato je treba še priprav. — Priporočamo Vam nemško knjigo: »Die Gemeindever-waltung«, pisatelja Leiterja; stane 6 kron in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

146. Občinski urad Šk. na D.

Vprašanje:

Kdo mora plačati prevozne troške za blaznega hlapca, — delodajalec ali občina?

Odgovor:

Merodajna so tu določila »poselskega reda« in sicer §§ 21, 22 in 23, ki so tudi natisnjena v vsaki »poselski knjižici«. — Prečitajte dotična navodila, pa boste na jasnem. — Po § 23 zadenejo troški gospodarja. — Le če je trajala bolezen že nad 4 tedne in je bil posel od-puščen iz službe, mora po drugem odstavku § 22 »posel-skega reda« oskrbovati bolnika občina, vsled tega tud, plačati prevozne troške.

147. Gospod A. H. v L.

Vprašanje:

Posinovil bi rad (vzel za svojega) otroka v starosti 9 let. Jaz sem sedaj star 55 let. — Kaj naj storim?

Odgovor:

Osebe, ki nimajo lastnih zakonskih otrok in ki niso slovesno zaobljubile samskega stanu, morejo vzeti za svoje — tuje otroke. S tujo besedo se zove to adopcija. Kdor hoče posinoviti ali pohčeriti tujega otroka, mora biti nad 50 let star in najmanj 18 let starejši kot otrok, ki ga hoče vsprejeti za svojega. — Posinoviti (pohčeriti) moreta oba zakonska, ali pa tudi vsak posamezni zase, mož ali žena. — Privoliti pa mora dotični otrok v adopcijo in sicer osebno, če je že polnoleten; mladoletni pa po očetu ali varuhu. — V zadnjem slučaju mora privoliti tudi nad-varstvena (sodna) oblast. Odločiti mora sodni dvor prve instance. — Prošnjo je treba kolkovati z 1 - kronskim kolkom.

148. V č. g. V. I. pri Sv. K.

Vprašanje:

Cerkveniku se je odpovedalo na podlagi pismene po-godbe na dva meseca službo in stanovanje, ki je cerkveno. Cerkvenik pa ima vžitek vknjižen. Sedaj pravi, da bo šel iz stanovanja, kadar bo hotel in preti celo župniku, da ga bo iz zakristije vrgel in mu sploh grozi, češ »z župnikom se bova še srečala«. — Kaj naj cerkveno predstojništvo ukrene?

Odgovor:

Če imate p i s m e n o p o g o d b o s cerkveni-kom, kjer je precizirana dvamesečna odpoved, mora do-tičnik službo brezpogojno zapustiti, če je bila odpoved pravilna in jo je cerkvenik pravočasno prejel. — Če ima on (za svojo osebo) vžitek v k n j i ž e n — kakor pra-vite, sledi iz tega, da se je vknjižba pri sodnji izvršila le na podlagi dotične pismene pogodbe. — Če bi se torej cerkvenik protivil se izseliti, prisilite ga lahko k temu s o d n i m p o t o m. — Ravnotako pa Vam preostaja le sodna pot, če nastopa proti Vam s pretnjami ali celo nevarnimi grožnjami.

Najbolje bode, če napravite osebno korake pri sod-niji, in pa tudi pri knezoškofijskem ordinarijatu. — Pa tudi izknjižbo vžitka je treba izvesti, — če ni morda vknji-žen za vsakokratnega cerkvenika.

149. Gospod I. Z. na I.

Vprašanje:

N. je vložil rekurz proti vstopu korporacije A kot virilist v občinski odbor. Okrajno glavarstvo je zahtevo zavrnilo in priznalo korporaciji A pravico virilista. Re-kurza na deželno vladu in notranje ministerstvo sta bila odbita. Rekurzov ni kolkoval, ker je bil mnenja, da so rekurzi glede sestave občinskega odbora kolka prosti. Urad za odmero pristojbin pa je poslal plačilni nalog za 6 K, sklicujoč se na dotične določbe pristojb. zakona.

Ali so res rekurzi glede sestave občinskega odbora podvrženi kolkovanju? — Ali kaže vložiti rekurz zoper plačilni nalog? Ali se mora tudi ta rekurz kolkovati? Za koliko?

Odgovor:

Citirana tarifna točka 43 h prist. zakona se glasi v odlomku: »Rekurzi, t. j. vsi prizivi proti odlokom ali odredbam kake nižje instance na višjo« (so podvrženi kolkovanju). — »Merilo: od prve pole — stalna pristojbina 2 K.«

Tarif. točka 44, ki vsebuje oprostčenja kolkovnih pristojbin, navaja pod črko g): »Vloge, ki vsebujejo ovadbe ali predloge v javnih zadevah in ne kake prošnje v zasebni zadevi vlagatelja.«

Pod to točko pa se ne dá subsumirati Vaš slučaj, ker pravi nadaljno določilo sub litt. s): »Reklamacije, ki se tekom postavne dobe vložijo z ozirom na vsebino list v svrhu določitve volilne pravice . . . in sicer iz vzroka, ker je bil kdo izpuščen, ki bi se bil moral po obstoječih predpisih vanje sprejeti, ali pa če se je kdo neopravičeno sprejel v liste (volilne), — kakor tudi tekom zakonite dobe proti odločbam glede takih reklamacij vloženi prizivi.«

Kakor pa je iz Vaših vprašanj razvidno, se ni šlo za kake reklamacije, ampak pravilne rekurze, glede katerih pa so veljavna le določila tar. točke 43 h, na katere se sklicuje urad za odmero pristojbin.

Iz navedenega razvidite, da ne kaže vložiti rekurza zoper plačilni nalog.

Morebitni rekurz proti odmeri povišane pristojbine kolkoval bi se s kolkom 30 h, ker znesek ne dosega svote 100 K; čez 100 K — 72 h.

Glasom točke 8 na strani 423 Mauz-ove žepne izdaje pristojbinskega zakona se presoja kolkovna dolžnost kake vloge edino le po vsebini in ne gre, da bi se presojevala po okolnostih in razlagah, ki niso razvidne iz vloge same.

Razne vesti.

Kolkovanje rekurzov, tičočih se odpisa zemljiškega davka povodom elementarnih škod. Rekurzi v zadevi odpisa zemljiškega davka vsled poškodbe naravnih pridelkov po elementarnih neugodah (toči, povodnji itd.), kakor so navedene v zakonu z dne 12. julija 1896, drž. zak. št. 118 oziroma z dne 19. julija 1902, drž. zak. št. 1 iz leta 1903, so v smislu § 11, zadnji stavek prvonavedenega zakona, kolka prosti.

Tako se glasi odlok finančnega ministerstva z dne 16. aprila 1909, št. 76.447 iz l. 1908.

Oproščenje pristojbin. Glasom ukaza c. kr. finančnega ministerstva z dne 5. marca 1909, št. 10.932 imajo vsa obstoječa društva za varstvo otrok in mladinsko oskrbo pravico do osebnega oproščenja pristojbin v smislu tarifne postavke 75, črka r) zakona z dne 9. svečana 1850, drž. zak. št. 50 (pristojbinski zakon), — v kolikor nimajo po svojih pravih namena za kak dobiček.

Šolsko zdravstvo. Zdaj ko je prišel čas šolskih počitnic, priporočamo vsem krajnim šolskim svetom, da temeljito popravijo vse nedostatke. Prebelijo naj vse šolske prostore, tudi hodnike in jih dobro prezračijo. Popravijo naj se peči, ker takrat, ko je že treba kuriti, je prepozno. Pomi-

slite, da je zdravje nežne šolske mladine, ki mora dihati izprijeni šolski zrak, veliko vredno in pogoj za bodočnost.

Za zboljšanje travnikov. Kranjski deželni odbor je — v prepričanju, da je za zboljšanje živinoreje in mlekarstva neobhodno potrebno dvigniti pridelovanje dobre krme, sklenil, podpirati to panogo našega narodnega gospodarstva s tem, da vpelje po raznih krajih dežele vzorne travnike. — Dotične korporacije, na primer živinorejske, mlekarske zadrage in kmetijske podružnice, kakor tudi posamezni kmetovalci, ki se za to zanimajo in imajo morda pripravne travnike na razpolago, naj se obrnejo do 1. avgusta letos naravnost na deželni odbor bodisi pismeno ali pa osebno.

Drugi protialkoholni kongres — se je vršil v Ljubljani dne 4. julija t. l. — Zbralo se je veliko število udeležencev vseh slojev.

Važno in za bodoče delovanje pomenljivo je tudi, da se je zborovanja udeležil deželni glavar, pismeno pa je kongres pozdravil deželni predsednik. Zastopano je bilo posebej knezoškofijstvo, dalje »Slovenska Matica«, učiteljstvo i. t. d.

Kongres je sklenil odposlati prošnjo na državni zbor, naj pospeši sklepanje o postavi zoper pijančevanje, drugo prošnjo pa na deželni zbor, naj dežela ob razširjanju blaznice misli tudi na zavetišče za alkoholike.

Mi smo že večkrat opozarjali županstva, da imajo občine v rokah prav uspešno orožje proti neizmernemu žganjepitju, — naklade!

Poljedeljski svet. — Na Dunaju se je vršil dne 30. junija t. l. ustanovni zbor novoizvoljenega poljedeljskega sveta s petletno poslovno dobo. Poljedeljski minister dr. Braf, ki je otvoril zborovanje, je naznanil, da namerava takoj začeti s preustrojitvijo kmetijskih šol, na katerih se uvede tudi pouk o trgovstvu, knjigovodstvu in zadružništvu. Kmet mora znati trgovsko ravnati, šele potem bo potom zadružništva omogočeno, da bo pridelovalec dobival res večino dobička, ne pa prekupovalci.

Izvoli se pododsek, ki se bo z ministrom posvetoval in izdelal potrebni učni načrt. Izvolijo se tudi pododseki za 1. predelavo vodnega zakona, ki naj se ozira na potrebe kmetijstva; 2. za trgovinske nagodbene zadeve; 3. za ustanovitev osrednje posredovalnice za razprodajo živine, oziroma nje izvoz; 4. za pomnoženo pridelovanje krme. — Razpravljalo se je tudi o ureditvi poselskega reda in o zavarovanju poljedelskih delavcev.

Listnica uredništva: Vsi dopisi, vprašanja kakor tudi reklamacije in pritožbe naj se blagovolijo odslej pošiljati pod skupnim naslovom:

Uredništvo in upravnništvo: »Občinske Uprave«
Ljubljana, deželni dvorec.

One č. gg. dopisnike, ki še niso dobili odgovorov na stavljena vprašanja, prosimo blagohotnega potrpljenja. — Vedno več prihaja vprašanj, obseg lista pa je neizpremenjen ter prostor omejen. Na razširjenje lista ni še upati, ker je krog naročnikov premajhen in z naročnino troški izdaleka niso pokriti. — Sicer pa je mnogo takih, žal, ki naročnine ne plačajo, hočejo pa imeti vse prednosti. —